

Ha Lenka,

Afgelopen week had ik het genoeg om bij de informele lancering van de nieuwe [Herstelrechtwet](#)¹ aanwezig te zijn. Op het aangenaam zonnige terras van Café Kobalt in Amsterdam, hieven we een goed glas wijn op een ambitieuze vernieuwing van het strafrecht.

Een rijker kleurenpalet

Die vernieuwing is niet alleen nodig omdat het huidige strafrecht al dateert van het begin van de vorige eeuw, maar vooral omdat het huidige systeem niet meer voldoet. Het strafrechtstelsel kijkt sec naar de wet en is puur een juridisch spel tussen advocaten, rechters en het openbaar ministerie. Heeft iemand 'het' gedaan? Is dat strafbaar? Zo ja, welke straf moet hij dan krijgen. Dat is de lijn van vragen waarmee een delict in de huidige context moet worden bestraft. Door alleen 'eng' naar de wet te kijken krijg je oplossingen die zwart, wit of hoogstens een beetje grijs zijn. Met onvrede tot gevolg. Een straf is nooit hoog genoeg, of juist veel te zwaar. Het sluit niet aan op de verwachtingen van de samenleving en voor het individu is eigenlijk geen ruimte. Maar waarom zou je niet eerst in brede zin kijken naar wat er gebeurd is, wie er allemaal last van heeft en hoe die 'last' rechtgedaan kan worden? Wie daarvoor de verantwoordelijkheid moet nemen. Daarmee boor je een veel rijker kleurenpalet aan oplossingen aan. Rechtvaardig, effectief en duurzaam.

¹ Voorstel van Wet strekkende tot de invoering van herstelrechtvoorzieningen in het Wetboek van Strafvordering inclusief Memorie van Toelichting, J.

www.HAvZ.nl | 06 - 46 366 366 Lenka Hora Adema | 06 - 24 547 050 Frederique van Zomeren | info@HAvZ.nl

De zoon en het pistool

Om een voorbeeld te geven. Een zoon had z'n moeder bedreigd met een pistool. Een neppistool bleek achteraf, maar de impact was er niet minder om. De moeder had lang getwijfeld of ze aangifte zou doen, want ze wilde haar half thuiswonende zoon niet in de cel zien belanden. Uiteindelijk deed ze toch aangifte. De jongen werd kort daarna met een grote politiemacht opgehaald en verliet het bureau na uren cel en verhoor met een stevige tenlastelegging. Maar wat was er eigenlijk gebeurd? Hoe was het zover gekomen? Wat voor straf zou je hiervoor moeten geven? En is met een straf de onhoudbare situatie tussen moeder en zoon opgelost?

Een koele stilte

De Officier van Justitie besloot om deze zaak door te verwijzen naar mediation. Een half jaar later zaten moeder en zoon bij mij aan tafel. Ongemakkelijk. Ze keken elkaar nauwelijks aan en de stilte was koel. In de voorgesprekken had ik al een inkijkje gekregen in de problemen van het gezin: een vechtscheiding, drugs, een kwetsbare dochter/zus, hulpverleningstrajecten en als laatste dus het incident met het nepvuurwapen. "Hoe is het nu om hier samen te zitten", vroeg ik als opening.

Ruimte voor alle aspecten van misdaad

De open vraag bood ruimte om voorzichtig in gesprek te gaan. Van verdriet, schaamte, angst en boosheid over het verleden en

Claessen, J. Blad, G.J. Slump, A. van Hoek, A. Wolthuis, Th. de Roosm, Wolf Legal Publishers, 1 juni 2018.

over het incident, ging het gesprek over in het hier en nu. Hoe de zoon nooit zijn moeder had willen bang maken, laat staan iets aandoen. Hij wilde het goedmaken en vooral trots laten zien hoe goed hij zijn leven weer op de rails had gekregen. Zijn bezorgdheid over zijn zusje. En moeder over de angst, allang niet meer voor het wapen, maar om haar zoon en dochter te verliezen door drugs en door de strijd die ze met haar man voerde in hun vechtscheiding. Er was ruimte voor het hele verhaal, voor alle aspecten van de misdaad. Daarna kwam de opluchting. Eindelijk konden ze elkaar in de ogen kijken. Want uiteindelijk was dat wat ze beiden gemist hadden. De onderlinge verbinding en het gesprek. Dat ging over liefde, erkenning en waardering.

Stevige afspraken

Beiden hadden een stevig eigen hulpverleningscohort. Door de inmenging van justitie waren die gescheiden sporen alleen maar versterkt. In de mediation konden moeder en zoon afspraken maken en hoe de hulpverlening hen daarbij kon helpen. Zij namen samen de regie en de verantwoordelijkheid terug voor hun toekomst, met stevige afspraken voor een veilig gezin, structuur en een behandelingstraject.

Rechtvaardigheid heeft vele lagen

Dit is maar een voorbeeld uit de strafrechtpraktijk. Maar je kunt het natuurlijk veel breder trekken. Denk aan ernstig geëscaleerde situaties op de werkvloer, zoals pesten of seksuele intimidatie. Of uit

² Menselijk en rechtvaardig: Is de rechtsstaat er voor de burger? Maurits Barendrecht, Krijn van Beek en Sam Muller, Hiil, mei 2017.

de hand gelopen ruzies binnen families, op scholen of in de buurt. Rechtvaardigheid is meer dan het zwart/witte kader van de wet, het denken in goed en fout, in daders en slachtoffers.

Zoals ook zo mooi omschreven door Barendrecht in het [Rapport van Hiil](#)²

"Een behoefte aan vergelding en genoegdoening is vaak de primaire reactie op ervaren onrecht. Bij een misdrijf krijgt de dader zijn verdiende loon. Maar rechtvaardigheid heeft vele lagen. Mensen begrijpen dat de meeste problemen meerdere oorzaken hebben en denken niet alleen zwart/wit, in termen van goed of fout. Ze willen begrijpen waarom iets gebeurd is, ze zoeken verwerking, erkenning, verantwoording en een praktische oplossing. Ze willen verder met hun leven."

Ken jij de kracht van herstelmediation?

Dus Lenka, juist de kleur, het gezamenlijk nemen van verantwoordelijkheid en de ruimte om te kunnen herstellen wat er is misgegaan is de sleutel voor toekomstbestendige oplossingen en een veilige samenleving of samenwerking. Dat is de kracht van herstelmediation. Ken jij die ook? Benieuwd!

Tot Blogs!

Frederique

